

Machofabriken i åk 7-9: Livskunskap, Samhällskunskap & Svenska

För att Machofabriken inte ska behöva vara ett arbete som går utanför timplanen har vi tagit fram ett dokument med förslag och tips på hur du som lärare kan koppla övningarna i Machofabriken till ämnesundervisning och bedömning.

Livskunskap:

Machofabrikens metodmaterial bygger på alla deltagares jämlika delaktighet. Du som ledare jobbar hela tiden med gruppens självbild och värdegrund. Särskilt användbara är uppvärmningsövningarna som beskrivs tydligt i början av varje del.

Tex: Arbetsövningarna är grundstenarna i Machofabriken. Det kan röra sig om associationsövningar, dramaövningar, individuella tankeövningar eller grupparbeten.

Samhällskunskap:

Omvärld och samhällsanknytning. I materialet hittar du något som kallas "Utblick". Dessa syftar till att koppla övningarna till vidare samhällsbegrepp.

Tex: "Utblick – Diskriminering: Granska FN-konventionen om mänskliga rättigheter."

Svenska:

Ordförståelse och begrepp. I materialet finns till varje del förklaringar till de ord som används. Flera av dessa ord kräver en djupare förståelse även i sammanhang utanför Machofabriken. Leta efter symbolen (stjärna).

Tex: "Rättvisa: Kan betyda olika saker, till exempel att människor ska ha lika möjligheter eller att resurser ska fördelas lika."

Ur: Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

1. Skolans värdegrund och uppdrag

”Förståelse och medmänsklighet: Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska präglade verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där.

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.”

2. Övergripande mål och riktlinjer

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen”

Machofabriken, tips på övningar:

I och med ett arbete med Machofabriken utbildas deltagarna i att förstå sociala normers inverkan för identitet och förhållningsätt. Arbetet behandlar också olika typer kränkande behandling och belyser hur och varför dessa kan uppkomma.

I inledningskapitlet beskrivs hur du som ledare kan hjälpa grupperna att förhålla sig med respekt inför varandras integritet.

När du arbetar med Machofabriken arbetar du också indirekt med målen och riktlinjerna.

Riktlinjer

”Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.”

2.2 Kunskaper

”Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden,”
- har fått kunskaper om samhällets lagar och normer, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar i skolan och i samhället,”

Machofabriken, tips på övningar:

Machofabriken grundar sig först och främst i deltagarnas erfarenheter. Samtidigt som syftet är att väcka etiska reflektioner och utbilda kring kunskaper om maskulinitet och normer.

I presentationen av materialet finns rubriken ”Normer” s10. Där hittar du Machofabrikens definition av normer. Jobba gärna också med uppvärmningsövningen ”Hälsa o/normalt” för att tydliggöra begreppet för gruppen.

3.17 Svenska

Urval ur centralt innehåll för undervisningen i svenska i åk 7–9

Centralt innehåll

”Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i skönlitteratur för ungdomar och vuxna. Parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar, inre och yttre dialoger.”

”Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare.”

”Språkets betydelse för att utöva inflytande och för den egna identitetsutvecklingen.”

Machofabriken, tips på övningar:

Del 1
Övning: 1.2 Fallet med lådan.
Fokusera på personbeskrivningar och inre och yttre dialoger.

Del 6
Övning: 6.1 Vad är ansvar?
Syfte: Vidga betydelsen av begreppet ansvar. Hjälptagarna att hitta en gemensam definition.

Övning: 6.3 Vad är modigt?

Del 1
Övning: 1.5 Bekräftelsen
Syfte: Hitta och träna på nya sätt att bekräfta varandra utanför genusnormerna.

Kunskapskrav för betyget E

Eleven kan läsa skönlitteratur och sakprosatexter med **flyt** genom att, på ett **i huvudsak fungerande** sätt, välja och använda lässtrategier utifrån olika texters särdrag. Eleven kan skriva olika slags texter med **viss** språklig variation, **enkel** textbindning samt **i huvudsak** fungerande anpassning till texttyp, språkliga normer och strukturer.

Eleven kan samtala om och diskutera varierande ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter med **enkla och till viss del** underbyggda argument på ett sätt som **till viss del för samtalen och diskussionerna framåt**. Dessutom kan eleven förbereda och genomföra **enkla** muntliga redogörelser med **i huvudsak** fungerande struktur och innehåll och **viss** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

”Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i olika medier och sammanhang.”

Del 2
Film: Övervakning.
Övning: 2.5. Övervakning.
Utblick - Diskriminering, Rasism.

Film: Disco.
Övning: 2.6 Disco.
Syfte: Visa på hur människors normbrytande beteenden påverkar deltagarnas handlingsutrymme.

Eleven kan söka, välja ut och sammanställa information från ett **avgränsat** urval av källor och för då **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

”Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar, vetenskapliga texter, arbetsbeskrivningar och blogginlägg. Texternas syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag.”

Del 5
Övning: 5.2 Dumpalista på våld.

Del 5
Film: Hos farsan.
Övning: 5.5 Intervjuer om våld och rädsla.

Del 6
Övning: 6.6 Frukost.
En övning i att skriva en berättande/beskrivande text.

Eleven kan läsa skönlitteratur och sakprosatexter med **flyt** genom att, på ett **i huvudsak fungerande** sätt, välja och använda lässtrategier utifrån olika texters särdrag. Eleven kan skriva olika slags texter med **viss** språklig variation, **enkel** textbindning samt **i huvudsak** fungerande anpassning till texttyp, språkliga normer och strukturer. De berättande texter eleven skriver innehåller **enkla** gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med **enkel** uppbyggnad.

”Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.”

Del 1 – 6
Alla övningarna syftar till förståelse om uttryck och värdeladdningarna kring dessa.

Del 6
Övning: 6.1 Vad är ansvar?
Syfte: Vidga betydelsen av begreppet ansvar. Hjälptagarna att hitta en gemensam definition.

Övning 6.3 Vad är modigt?

”Skillnader i språkanvändning beroende på i vilket sammanhang, med vem och med vilket syfte man kommunicerar.”

Del 3

Övning: 3.6 Medling.

Fokusera särskilt på sista delen av övningen. Gör gärna övningen igen eller inled med reflektionen.

Återsamla: Diskutera hur det var att prata som karaktärerna i filmen. Vilka sätt att prata om händelsen gjorde att ni kom framåt? Om ni inte kom överens, vilken hjälp skulle ni behöva?

Eleven kan samtala om och diskutera varierande ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter med **enkla och till viss del** underbyggda argument på ett sätt som **till viss del för samtalen och diskussionerna framåt.**

”Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang.”

Har under flera av övningarna möjlighet att observera huruvida eleverna uppnått dessa mål.

”Språkets struktur med stavningsregler, skiljetecken, ordklasser och satsdelar.”

”Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar, vetenskapliga texter, arbetsbeskrivningar och blogginlägg. Texternas syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag.”

3.15 Samhällskunskap

Urval ur centralt innehåll för undervisningen i samhällskunskap, åk 7–9

Centralt innehåll

”Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel en dagstidnings olika delar. Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet.”

”De mänskliga rättigheterna inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Deras innebörd och betydelse samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag.”

Machofabriken, tips på övningar

Del 1
Film: På golvet.
Övning: 1.3 Mannen i tidningen.

Del 4
Övning 4.2 Intervjua heterosarna.

Del 3
Film: Garageband.
Övning: 3.3 Garageband.

Del 2.
Film: Övervakning.
Övning: 2.5 Övervakning.
Utblick - Diskriminering.

Del 3.
Film: Invald.
Övning: 3.1 Invald.

Del 5.
Film: Hos farsan.
Övning: 5.5 Intervjuer om våld och rädsla.
Utblick: Barnrätt och vuxenomsorg.

Kunskapskrav för betyget E

Eleven kan föra enkla resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då **enkla** samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i några samhällsfrågor med enkla resonemang och till viss del underbyggda argument och kan då i **viss utsträckning** växla mellan olika perspektiv.

”Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas, till exempel av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning.”

Del 4
Film: Frågesport.
Övning 4.1 Sexualitetstrian-
gel.

Film: Maskerad.
Övning: 4.3 Maskerad.
Övning: 4.4 I familjen.
Utblick - Heder och ära.
Utblick - Sexualitet och genu-
suttryck.

”Demokratiska fri-och rätti-
gheter samt skyldigheter för
medborgare i demokratiska
samhällen. Etiska och demok-
ratiska dilemman som hänger
samman med demokratiska
rättigheter och skyldigheter”.

Del 2
Film: Övervakning
Övning: 2.5 Övervakning
Utblick - Diskriminering

Del 3
Film: Omklädningsrum.
Övning: 3.5 Omklädningsrum

”Rättssystemet i Sverige och
principer för rättssäkerhet.
Hur normuppfattning och
lagstiftning påverkar varan-
dra. Kriminalitet, våld och
organiserad brottslighet.
Kriminalvårdens uppgifter och
brottsoffers situation.”

Del 5
Övning: 5.1 Våld.
Övning: 5.3 Testet

Del 6
Film: Hemmakväll
Övning: 6.4 Hemmakväll
Film: Försvar
Övning: 6.5 Försvar

”Skillnader mellan människors
ekonomiska resurser, makt
och inflytande beroende på
kön, etnicitet och socioekon-
omisk bakgrund. Sambanden
mellan socioekonomisk bak-
grund, utbildning, boende
och välfärd. Begreppen jäm-
likhet och jämställdhet.”

Del 1
Film: Syrrans favoritlåt.
Övning: 1.4 Makten och
lådan.

Del 2
Film: Teknisk, praktisk.
Övning: 2.1 Teknisk, praktisk.

Eleven kan föra enkla
resonemang om hur individer
och samhällen påverkas av
och påverkar varandra och
beskriver då **enkla** samband
mellan olika faktorer som har
betydelse för individers möj-
ligheter att påverka sin egen
och andras livssituation.

**Eleven värderar och
uttrycker olika ståndpunk-
ter i några samhällsfrågor
med enkla** resonemang och
till viss del underbyggda
argument och kan då i **viss**
utsträckning växla mellan
olika perspektiv.